

Ábyrgðarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirakksstjóri: Kristján Dahl
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov

Bláblöð: Randi Jacobsen - Dagny
Joensen - Tórtinn Smíth -
Hilmar Jan Hansen -
Jóstinus Eldesgaard

Útgevandi: P/Í Sosialúrín
Útseting: P/Í Sosialúrín
Prent: P/Í Pressan 1981

Bústaður: Argjavegi 26
Argjum
Símanúmer: 11820

Postadr.: Postsmoga 76
110 Tórshavn
Símanúmer: 14720

Bert ein umhvørvis- skelkur kann steðga dálkingini

EITT av teimum málum, sum hevur verið nógv frammi í fjølmíðlunum kring allan heimin nú í mong ár, er dálkingin av okkara umhvørvi. Men tað tykist sum at her kemur tað ikki longur enn til orð og aftur orð. Sjáldan kemur tað so langt sum til gerðir. Hetta hoyrdu vit nógv um, tá stóra aljóða umhvørvisráðstevnan varð hildin í Brasília fyrr í ár. Ein av høvuðs atfinningunum á hesi stevnu og eisini aftaná var, at tað verður bara tosað og einki gjørt.

STÓRA norska oljufelagið Statoil hevur júst gjørt eina frágreiðing um framtíðina. Felagið, sum jú brúkar ein part av yvirskoti sínum til at meta um

framtíðina fyri harvið at kunna gera hóskandi iløguaetlanir, er komið til, at tað einasta, sum kann fáa heimin til at taka umhvørvisvandan í álvara er eitt - sum teir kalla tað - MILJØSJOKK. Ikki fyrr enn heimurin er raktur so álvarsliga av eini umhvørvisvanlukku, at mong av okkum kenna sviðan av henni, fara vit av álvara at venda okkum móti dálkingini av heimsknøttinum.

TAÐ skal eitt miljøsjokk til at fáa fólk at krevja av politikarunum, at teir gera nakað við dálkingina. Og eitt tilíkt sjokk kann koma nær tað skal vera og spá vismenninir hjá Statoil, at tað kemur innan tvey ár. M.a. verður vist til vandan fyri eini ella fleiri nýggjum Tjernobyilvanlukkum í tí fyrrverandi Sovjetsamveldinum. Í dag finnst ikki færr enn 24 "Tjernebyl"-kjarnorkuverk. Hetta eru kjarnorkuverk, sum eru í líka ringum standi sum tað í Tjernobyil men sum kortini koyra víðari. Russar, ukrainar o.a. hava rætt og slætt ikki ráð

til at umvæla ella stongja hesi verkini. Alternatívið er nevnliga at brúka olju og gass, men tað hava londini ikki ráð til at keypa. So tá kjarnorkuverkini eru tey biligastu í rakstri verða tey ikki niðurløgd. Men eftir lúrir so vandin fyri eini ella fleiri nógv ræðuligari vanlukkum enn henni í Tjernobyil.

MA. kann nevast, at eitt líkandi kjarnorkuverk finst í Sankta Pætursborg. Hendir vanlukkan har næstu ferð, so fer tað at gera ein part av norðursvøríki og norðurnoregi óbúgvandi fyri ikki at tosa um avleiðingarnar fyri russar sjálvar. Og soleiðis kundi ein hildið fram við at tikið fram dømi. Í veruleikanum er alt tað fyrrverandi Sovjetsamveldið ein "tíkkandi bumba" sum umboð hjá Statoil málbar seg í samrøðu við norska útvarpið sunnudagin.

STATOIL-umboðið segði, at tað einasta, sum kann fáa okkum at rakna við, áðrenn tað verður ov seint, er ein so

mikið stór vanlukka, at hon so ella so nemur við okkum øll. Hon vil tá vera eitt grundarlag hjá okkum fyri at fyrirbyggja, at ikki komandi ættarlið koma at verða borin í heim í einum fullkomiliga dálkaðum heimi.

SPÁDÓMARNIR snúgva seg eisini um onnur víðurskipti, eitt nú hvussu verður við framtíðar Europa. Her verður sagt, at tað, sum nú hendir í fyrrverandi Jugoslavia, er bert peanús í mun til tey kríggj, sum fara at herja í Europa - alt orsakað av eini fanatiskari nationalismu. Eisini verður vist á vandan við einum stórveldi í Europa, tí hetta fer at elva til stórt móttýst fyrr ella seinni frá teimum, sum vilja varðveita síni sereykenni. Hetta var so bert nakað av tí, sum Statoil-serfrøðingarnir eru komnir fram til. Men tað boðar so ikki frá góðum.

Vit noyðast at taka støðu til IWC limaskapin

Tað eru so nógv og ymisk áhugamál í donsku sendinevndini í IWC, at tað ikki gagnar Føroyum at verða limur í felagsskapinum, sigur Kjartan Hoydal, stjóri á fiskivinnustovuni í Tinganesi

- Tað hevur verið ein stór trupulleiki í fleiri ár, at meiningarnar í donsku sendinevndini í IWC er so ymiskar, og at tað hevur verið torført at fáa eina semju, sum tilgøðarser áhugamálini hjá Føroyum og Grønlandi.

- Tá so danska umhvørvisráðið kemur uppi leikin, verður málið vent móti okkum, sigur Kjartan Hoydal, stjóri á Fiskivinnustovuni í Tinganesi.

Vilja sleppa burtur úr

- Vit hava reist málið um at sleppa burtur úr felagsskapinum í 1990, og Atli Dam kannaði í fjør møguleikarnir fyri at vit kundu fara burtur úr IWC, men tað hevur vist seg at vera ógvuliga trupult at fáa nakað svar.

Í desember 1992 varð roynt at fáa Føroyum sjálv-

støðuga umboðan í IWC, men tað vildu danir ikki ganga við til.

Nú skal Landsstýrið taka støðu til málið, og um vit gera av at fara burtur úr IWC, so skal lögtingið taka støðu til og játta hesum.

IWC er hvalaveiðaráð frá 1946, ið virkar sum millumlandasáttmáli.

Av tí at hesin var settur í gildi áðrenn heimastýrslógin, er eingin manngongd fyri, hvussu vit skulu gera. Tí hevur málið ikki verið fyri í lögtinginum.

Bert tørv á NAMMCO

Kjartan Hoydal: - Okkara sjónarmið er at fáa høvi at taka fyrivarni í umboðanini í IWC. Tí eiga vit at fáa møguleikan at leggja málið fyri tingið. Samtykkir tingið at vit fara úr IWC, so skal málið eisini fyri í Fólkinginum.

- Tað er púra óneyðugt hjá okkum at vera limur í IWC felagsskapinum, tá vit hava NAMMCO, sum ríkiliga kann røkja okkara tørv, sigur Kjartan Hoydal.

Føroyar eru partur av donsku sendinevndini, og fyri hvønn fund í IWC eru nógvir fyrireikandi fundir, har málini verða væl og virðiliga viðgjørd. Burtur úr tí arbeiðinum skal so uttanríkisráðharrin í Danmark taka støðu. Av tí at so nógv áhugamál eru at taka við í umhugsanini og tí umhvørvisnevndin í Fólkinginum er við í arbeiðinum, so skapar tað trupulleikar at fáa sjónarmiðini hjá Føroyum við.

Danska umhvørvisnevndin forðar

Verður t.d. tosað um grindahvalir á IWC fundinum, so mótmælir Dan-

Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri: - Tað eru so nógv og ymisk áhugamál í donsku sendinevndini í IWC, sum ikki gagna føroyskum áhugamálum. Best hevði tí verið um vit fóru burtur úr IWC

mark altíð vegna Føroyar, men tá tað snýr seg um friðingarspurningar standast trupulleikar, tí danska umhvørvisnevndin undir ongum umstøðum vil góðtaka

hvalaveiðu. Úr landsstýrinum frættist, at málið um limaskapin í IWC ikki er sett á skrána enn, men at tað væntandi verður um heilt stutta tíð.

Tað er Marita Petersen, lögmaður, sum umsitir hetta mál í landsstýrinum.

Dagny